

Vergaderjaar 2011–2012

29 214

Subsidiebeleid VWS

Nr. 62

BRIEF VAN DE ALGEMENE REKENKAMER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 november 2011

Met deze brief informeren wij de Tweede Kamer over de voortgang van het verbeterplan van het subsidiebeheer bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Wij beoordeelden in ons onderzoek¹ naar de verantwoording over 2010 het subsidiebeheer als een ernstige onvolkomenheid in de bedrijfsvoering en hebben daarom op 8 april 2011 bezwaar gemaakt tegen het subsidiebeheer van het Ministerie van VWS. In reactie daarop heeft de minister ons een verbeterplan aangeboden waarover wij positief waren. Wij hebben op 9 mei 2011 besloten het bezwaar niet te handhaven en hebben de minister verzocht om op uiterlijk 1 oktober 2011 aan de Tweede Kamer te rapporteren over de voortgang van het verbeterplan. Daarbij hebben wij aangegeven het van belang te vinden dat de Tweede Kamer de voortgang van het verbeterplan kan betrekken bij de behandeling van de Begroting 2012, dit mede gelet op het langdurige karakter van de problemen in het subsidiebeheer.

De minister heeft op 20 september 2011² aan u gerapporteerd over de voortgang van het verbeterplan. Wij hebben deze voortgangsrapportage beoordeeld en constateren daarbij het volgende.

De minister geeft met de voortgangsrapportage een beeld van de in gang gezette acties gedurende de eerste helft van 2011 en laat daarmee voldoende zien dat het verbeterplan in de praktijk invulling heeft gekregen. Wij zijn positief over de bijzondere aandacht van de departementsleiding voor het subsidiebeheer en waarderen de inzet binnen het gehele departement om het subsidiebeheer te verbeteren. Deze inzet blijkt onder andere uit het verscherpte toezicht op de naleving van beslistermijnen voor subsidies en het organiseren van trainingen voor medewerkers in het subsidieproces. Daarnaast vragen wij aandacht voor een aantal risico's die nu nog onderbelicht blijven.

Het ministerie heeft bij het subsidiebeheer vijf risico's onderkend:

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, 32 710 XVI, nr. 2

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 29 214, nr. 61

- tijdige naleving van beslistermijnen;
- volledigheid van subsidiedossiers;
- juiste bevoorschotting;
- juiste berekening van subsidiebedrag bij verlening en vaststelling;
- juiste wettelijke grondslag in subsidiebeschikking.

Wij constateren dat het ministerie prioriteit heeft gegeven aan de tijdige naleving van de beslistermijnen door de invoering van het verscherpte toezicht op deze termijnen. De minister laat in de voortgangsrapportage op basis van haar eigen managementinformatie zien dat het verscherpte toezicht op termijnen tot positieve resultaten heeft geleid. De voorlopige bevindingen van de rijksauditdienst over het eerste half jaar bevestigen dit beeld.

Wij constateren echter ook dat het ministerie voor de overige vier risico's vooralsnog in beperkte mate maatregelen heeft genomen. Wij bevelen de minister aan om de komende periode ook aan de overige risico's extra sturing te geven, bijvoorbeeld door de reguliere interne controle in kwalitatieve zin te verbeteren. Indien het ministerie dit met dezelfde inzet en gerichtheid aanpakt als bij het verscherpt toezicht op de termijnen is gebeurd, dan hebben wij daar positieve verwachtingen bij.

Wij vinden het belangrijk dat het ministerie ook voor de langere termijn aandacht houdt voor de kwaliteit van het subsidiebeheer en hechten er daarom aan dat de nu ingezette verbetermaatregelen ook voor de toekomst geborgd worden. In de voortgangsrapportage noemt de minister hiertoe een aantal passende maatregelen.

Wij zullen de wijze waarop het ministerie verder invulling geeft aan het verbeterplan en de effecten daarvan op het beheer betrekken bij ons vervolgonderzoek naar de praktijk van het subsidiebeheer. In ons Rapport bij het Jaarverslag 2011 van het Ministerie van VWS – dat op 16 mei 2012 gepubliceerd wordt – zullen wij over de uitkomsten van dit vervolgonderzoek rapporteren.

Tot slot wijzen wij op de doelstelling die het ministerie intern hanteert ten aanzien van het subsidiebeheer. Het ministerie streeft ernaar om het percentage gemiddelde en zware tekortkomingen van de gecontroleerde subsidiedossiers te reduceren naar maximaal 35% en geeft hiermee het signaal af dat in een derde van de subsidiedossiers een fout gemaakt mag worden. Wij vinden dit geen wenselijk signaal. Wij hebben in onze brief aan de minister van 9 mei jl. er op aangedrongen om haar doelstelling voor het subsidiebeheer ambitieuzer te maken. Het ministerie echter heeft besloten deze doelstelling voor 2011 te handhaven. Wij bevelen de minister aan om de doelstelling voor 2012 aanzienlijk ambitieuzer en specifieker te formuleren.

Bestuurlijke reactie minister

De minister van VWS heeft op 24 oktober 2011 gereageerd op onze conceptbrief. Wij hebben de reactie van de minister samengevat. De integrale reactie van de minister is te raadplegen op www.rekenkamer.nl.

De minister reageert op de uitvoering van het verbeterplan en op de normatiek van het subsidiebeheer. Zij waardeert het dat wij positief zijn over de bijzondere aandacht van de departementsleiding voor het subsidiebeheer en dat wij aangeven dat de voortgangsrapportage een goed beeld geeft van de in gang gezette acties.

De minister schrijft dat zij voor de vijf belangrijkste risico's zowel preventieve als reactieve maatregelen heeft genomen en geeft aan dat de eerste bevindingen van de rijksauditdienst een verbetering laten zien met

uitzondering van het risico dossiervorming. Zij heeft inmiddels gevraagd de dossiervorming verder te verbeteren. De minister verzoekt ons om onze conclusie – dat de minister voor de vier overige risico's (dossiervorming, bevoorschotting, juiste berekening subsidiebedrag en wettelijke grondslag) vooralsnog in beperkte mate maatregelen heeft genomen – te nuanceren.

De minister gaat in op onze aanbeveling om de doelstelling ambitieuzer en specifieker te formuleren. Zij zegt toe om voor 2012 de norm op 25% te stellen. Voor 2013 en verder zal de minister bezien hoe zij de norm specifieker kan maken.

Nawoord Algemene Rekenkamer

De minister neemt onze aanbeveling om extra sturing te geven aan de vier overige risico's niet over omdat zij van mening is dat het ministerie hiertoe voldoende inspanningen heeft geleverd en al resultaten heeft bereikt. Wij zijn van mening dat de minister voor deze risico's nog onvoldoende specifieke, preventieve maatregelen heeft genomen. De maatregelen die de minister noemt zijn algemeen van aard en bieden onvoldoende structurele waarborgen dat deze risico's in de praktijk voorkomen kunnen worden. Wij zien daarom geen aanleiding om onze conclusie te nuanceren.

De minister verwijst in dit verband ook naar de bevindingen van de rijksauditedienst. Wij erkennen dat de bevindingen een verbetering laten zien, maar voegen daaraan toe dat de rijksauditedienst ten tijde van de voortgangsrapportage een beperkt aantal posten had gecontroleerd. De minister benoemt dit ook in haar voortgangsrapportage. Wij wachten het totaal aan bevindingen van de rijksauditedienst over geheel 2011 af alvorens wij een conclusie trekken over de verbetering.

De minister erkent dat de checklijsten van de interne controle soms niet correct ingevuld worden. In aansluiting hierop verzoeken wij haar om onze eerder gedane aanbeveling om de reguliere interne controle in kwalitatieve zin te versterken nogmaals in overweging te nemen.

Wij waarderen de intentie van de minister om haar doelstelling ambitieuzer en specifieker te formuleren. De minister heeft het voornemen om dit gefaseerd te gaan doen. Voor 2012 wordt haar doelstelling dat in maximaal 25% van de gecontroleerde subsidiedossiers een gemiddelde of een zware tekortkoming zit. Voor 2013 en verder zal de minister bezien of de norm specifieker gemaakt kan worden. De minister zet hiermee een eerste stap. Wij moedigen de minister aan om het foutenpercentage verder terug te dringen, omdat 25% tekortkomingen nog steeds aanzienlijk is. Bovendien achten wij het van belang dat de minister de doelstelling eerder (in 2012) specifiek maakt, bijvoorbeeld door streefwaarden voor de vijf grootste risico's te benoemen. Dit zal haar helpen bij een gerichte sturing op de verbetering van het subsidiebeheer.

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia J. Stuiveling,
president

dr. Ellen M.A. van Schoten RA,
secretaris